

Durkheim – anómia

- a társadalom szabályozó funkciója
- a szabályozó hatás érvényesülési módja és az öngyilkosságok között összefüggés van
- gazdasági csökkenés és növekedés egyaránt növeli az öngyilkosságok számát
- ok: válság → kollektív rend zavara → az egyensúly megbomlása vezet öngyilkossághoz
- egyensúly → az emberi természetből fakadóan végtelen szükségletek és a végesen rendelkezésre álló eszközök között
- a korlátlan vágyak kielégíthetetlenek → ennek korlátozására nincs belső erő, hanem a társadalmi, erkölcsi erők segíthetnek
- funkciók hierarchiája → viszonylagos pontossággal rögzített max. jólét, melyre 1-1 társ.-i osztály jogosan törekedhet (nem állandó, a kollektív jövedelem nőhet/csökkenhet az erkölcsi eszmék változása során)
- az egészséges erkölcsi alkat tiszteli a szabályt, ismeri a kollektív tekintélyt
- ezáltal a szenvedélyek célt és véghatárt kapnak → megszilárdul(hat) az egyensúly
- pl. státuszszabályozás → születési előjogok;
- eszményi egyenlőség: mindenki azonos esélyekkel indul ↔ természetes adottságok (pl. értelem) + tőkék
- az elfogadás szerepe: ne a félelem tegye engedelmessé az egyént
- ok: deklasszálódási hullám: igények átforgalmazása; egy ideig nem működik a társ. szabályozó ereje (felfokozott érzelmi vitalitás)
- a szegénység azért óvja meg az embereket az öngyilkosságtól, mert már önmagában is fék
- ipari viszonyok felszabadítása a szabályozások alól
- pl. vallás: beletörődés, kárpótlás-ígéret, elfogadás
- állam: passzív közvetítő a gazd.-i életben
- mg-ban: még érvényesülnek a régi szabályozó erők

Alexis de Tocqueville – A gazdasági fellendülés sietteteti a forradalmat

- Franciao., gazd.-i növekedés // az állam eladósodott, az egyének tovább gazdagodtak
- minden ősi intézmény iránt fokozódó gyűlölet
- fejlődés haszonélvezői: forradalmi „csomópontok”
- a rossz csökken, az érzékenység nő
- francia emberek nem törődtek mindazzal a jóval, ami megvalósult, hanem új dolgokra áhítozott
- kormányzat (király): biztosíték nélkül működött – kiadások növelése a bevételek növelése nélkül → a miniszterekkel kötött szerződések = a legnagyobb kockázattal járó vállalkozások
- megnő azok száma, akikkel a király pü.-i kapcsolatot létesítet, akik érdekeltek voltak a kölcsönökben, akik a fizetéseiből éltek és a piacain spekuláltak → egyének és állam viszonyának erős összefonódása

Merton – Társ.-i struktúra és anómia

- deviancia: társ.-i normaszegés, megfelelő alkalmazkodási reakció
- kulturálisan meghatározott (integrált és hierarchiába rendezett) célok és érdekek, melyekhez különböző fokú érzelmek kapcsolódnak
- elérésük módja szabályozott (intézmények, erkölcsök)
- szabályozó normák ≠ technikai/hatékonysági normák
- az elfogadhatóság kritériuma: az értékekkel megterhelt érzelmek
- a folyamatos elégedettség forrása: a versengésen alapuló rendben való részvétel + az egyén tönkreteszi versenytársait, feltéve, hogy közben a rend fennmarad
- a normálistól eltérő magatartás ellentét a kulturálisan előírt törekvések és ezek megvalósításának társ.-ilag strukturált módjai között
- ha csak a végeredmény a fontos: demoralizálódás (eszközök intézményes jellegének elvesztése)
- „amerikai álmom” → 3 axióma: mindenkinek ugyanazokért a nagyra vágyó célokért kell küzdenie, a kudarc átmeneti és látszólagos, az igazi kudarc pedig az, ha csökken/megszűnik a becsvágy

az egyéni alkalmazkodás módjai	kulturális célok	intézményi eszközök
1. konformizmus	elfogadás	elfogadás
2. újítás	elfogadás	elutasítás
3. ritualizmus	elutasítás	elfogadás
4. visszahúzóds	elutasítás	elutasítás
5. lázadás	elutasítás, de új értékekre cserélik	

2. újítás

- intézményesen tiltott, de jellemzően hatékony eszközök
- a célhoz való nagyfokú érzelmi kötődés → kockázatvállalás
- az alsóbb rétegekre jellemzőbb [strukturális következetlenségből fakadó deviancia]
- intézményes utak (gazd.-i erőforrások birtoklása, formális képzésben való részvétel) járhatatlanok
- mobilitási lehetőségek kudarca
- okok: szegénység, korlátozott lehetőségek, kulturális célok kijelölése
- Gilbert Murray: „a babona legjobb termőtalaja az a társadalom, amelyben az emberek vagyona tkp. semmiféle összefüggésben sem áll érdemeikkel és erőfeszítéseikkel” → miszticizmus, fatalizmus
- sikeresek: lefegyverző szerénység, magyarázat érdem és jutalmazás kapcsolatára
- sikertelenek: önbecsülés megőrzése

3. ritualizmus (ált. nem tekintik társ.-i problémának)

- célok elutasítása
- igények alább adása a megvalósíthatóság szintjéig
- versengés → státuszféltés → szorongás csökkentése: törekvesszint csökkentése állandó jelleggel (pl. munkások nem akarnak többet termelni, de nem mernek lazszálni sem)
- bűnös üzelmek + politikai gépezet fennmaradása: mert társ.-i funkciójuk van
- Daniel Bell: törvénytelen gazdagsághoz jutás módjaitainak sajátosan etnikai folyamata van (írek, zsidók vs. olaszok)

Két interjú

- bevándorlás, szegregáció, etnikai konfliktusok
- etnikai, politikai, szociális és generációs okokra visszavezethető zavargások
- integráló erők gyengülése, megszűnése + gazd.-i helyzet romlása
- kilátástalanság, izoláció → pl. az oktatás nyelve francia (nem segíti elő a beilleszkedést)
- a különböző csoportokhoz tartozók nem igazán keverednek egymással
- torzított bűnözési statisztikák
- önszerveződő kulturális élet a '70-es évektől
- a zavargások lehetséges céljai: figyelemfelkeltés, képzési- és munkalehetőségek
- Berlin, május 1. – gyűjtogatások
- rövidtávú toborzás → felesleg kialakulása (akik eredetileg nem akartak maradni, de megtudták, hogy ha elmennek, nem jöhetnek vissza, inkább letelepedtek)
- Berlini Fal: a város közepe → gettósodott városrészek
- fejletlen infrastruktúra
- intenzívebb személyes kapcsolatok a zárt, archaikus közösségeken belül
- primer életkori sajtóságok → testhasználat → destruktív törekvések („generációs gettó”)
- öndefiníció = csak ha csoporttag
- nincs a különböző csoportok között párbeszéd → nincs integráció (pl. merev iskolarendszer)

Lipset – A demokratikus rend feltételei

- legitim demokrácia: a konfliktusok kiegyensúlyozott állapotban tartása
- társ. politikai stabilitása
- problémás területek: egyház, vallás, polgárjogok, nemzeti jövedelem elosztása
- problémák felszámolása vs. halmazódása
- az egymással való vetélkedés (pl. pártok között) nem segíti elő a hatékony értékintegrációt
- amíg a vallási kötelek csak megerősítik a világi politikai hadállásokat, a kompromisszum esélyei gyengék
- ahol a munkások meg voltak fosztva pol.-i-gazd.-i jogaiktól, ott a jövedelem és a társ.-i státusz újraelosztásáért folytatott harcuk egy forradalmi ideológiára vetítve jelent meg
- ahol több történelmi megosztottság adódik össze, és teremt alapot az ideológiai politizálás számára, ott a dem. ingatag és gyenge lesz, minthogy az ilyen politika per definitionem nem foglalhatja magába a tolerancia fogalmát (kísérlet egy olyan integrált környezet létrehozására, melyben a tagok élete ideológiailag meghatározott tevékenységek körébe van zárva)
- Sigmund Neumann: képviselői pártok (+) vs. integrációs pártok (-)
- a **keresztbefolyásoktól*** való elszigetelődési törekvések aláássák a demokráciát (lojalitás növelése-elszigetelődés újabb csoportoktól) → pl. Ausztria

- **homogén környezet:** ahol a társ.-i struktúra működése természetesen elzárja a hasonló nézeteket valló egyéneket/csoportokat a más nézeteket vallókkal teremthető kontaktustól, ott az elszigetelt egyének/csoportok mindenütt hajlamosak politikai szélsőségeket támogatni
- * akik olyan csoportokhoz tartoznak, amelyek különböző irányú indíttatásokat adnak nekik
 - akiknek különböző pártokat támogató barátai vannak
 - akik szabályszerűen ki vannak téve különböző pol.-i csoportok propagandájának
- kevésbé lesznek erősen pol.-i elkötelezettségűek
- a sokrétű és politikailag inkonzisztens vonzódások, lojalitások és ingerek mérséklék a pol.-i választásban eleve benne rejlő heves érzelmeket és agresszivitást
- a szilárd demokrácia megköveteli, hogy a szemben álló pol.-i erők közti feszültség viszonylag mérsékelt legyen
- minél szerteágazóbb a megosztottság forrása, annál kedvezőtlenebb a helyzet a pol.-i tolerancia számára
- kutatások → az alsóbb osztályok életmódja az intoleráns és merev pol.-i alapállású egyéniség kialakulásának kedvez / munkásosztály tekintélyelvűsége
- befolyással lehet még: intézményekhez való kötődés
- katolicizmushoz fűződő értékek > osztályhelyzet miatt érzett keserűség

Whyte – utcasarki társadalom

- pol.-i elkötelezettségek
- politikusok és a választók közötti kapcsolatok elemzése
- szívességek: a társ.-i távolság túl nagy: nincs lehetőség a közvetlen tárgyalásra
- személyes ügyek: nem feltétel a teljes rendszer mozgósítása
- közösségi ügyek: szervezett fellépés az alacsonyabb szinteken + jó összeköttetések a csúcson
- politikus: választói iránti lojalitás vs. feljebbvalói elvárások
- a választóknak tett szívességek fontossága attól is függ, hogy milyen súlyú pozíciót tölt be a kedvezményezett közösség a társ.-i struktúrában
- a politikus felfelé ívelő karrierjének folyamatát leírhatjuk a társadalom különböző szintjein lévő csoportokkal fenntartott kapcsolatainak intenzitásával
- ha intenzívebbé válnak a magasabb szintű kapcsolatok, lazulnak az eredeti csoporthoz fűződő kötelékek (→ vki átveszi ott a helyét vagy a csoport felbomlik)
- szűk területen élnek mindennapjaikat – élnek csoporton belüli interakció → csoportstruktúra létrejötte (amikor a vezér magára hagyja a csoportot, az egység megtörik)
- a vezértől azt várják, hogy a csoport érdekeit képviselje
- az egyes csoporttag olyan interakciós mintát követ, mely stabil, és a folyamatos csoporttevékenységek révén hosszú időn át változatlan marad
- az alacsonyabb státuszú csoporttag rugalmatlanabb az alkalmazkodásban, mint a vezér, aki rendszeresen kommunikál a sajátja mellett más csoportokkal is
- Cornerville problémája: belső társadalomszervezet képtelensége arra, hogy illeszkedjen a városnegyed körbefogó társadalom struktúrájához
- olaszok eltérő esélyei a karrierre
- „visszahúzás” (származás, család, gettó)

Gyenge kötések és társadalmi erőforrások

- erős kötés: mély érzések, régebb óta fennálló kapcsolatok, bizalmas, személyes kapcsolat
- gyenge kötés: újkeletű, felületesebb kapcsolatok
- álláskeresési példa
- nem-redundáns információkhoz (új, még nem ismert) könnyebb gyenge kötésekön keresztül jutni
- a nem-redundáns információ potenciális felvevőinek száma a helyi hidak számával arányos
- helyi hidak csak gyenge kötések lehetnek (egyetlen kapcs. két csoport között)
- **érzelmi egyensúly elmélete:** A szereti B-t és C-t, és szeretné, ha B és C is szeretné egymást
- A és X (fiú-lány) kapcsolat, ami helyi híd: indirekt bizonyítás (feltételezés: erős kötés van közöttük)
- az érzelmi egyensúly elmélete nem érvényes a gyenge kötésekre, mert az elmélet az érzelmek egyensúlyáról szól, a gyenge kötés pedig definíció szerint érzelmektől mentes kötés)
- racionális döntés-e be nem mutatni barátainkat egymásnak? → brókerszerep (anyagi javak, karrier)
- **társadalmi erőforrások elmélete:** az informális álláskeresés sikeressége közvetlenül nem a kötés gyengeségétől, hanem a kapcsolat státuszától függ (a gyenge kötés segíti a magasabb státuszú kapcsolat elérését)
- a hierarchiákon belül egyenlőtlen a tudás és a hatalom eloszlása (rálátás és hatalom)

- a társas érintkezések az egymáshoz hasonló emberek között zajlanak le (homofília → erős kötések, melyekhez sűrű interakciók szükségesek)
- a gyenge kötések heterogenitása teszi lehetővé a magas státuszú egyének elérését
- a kapcs. státusza pozitív hatást gyakorol a megszerzett állás státuszára
- a gyenge kötések átlagosan magasabb státuszú kapcs.-ok mint az erős kötések

Granovetter – gyenge kötések ereje

- segíti az integrálódást
- a gyenge kötések és a személyiség: Wirth, Tönnies, Coser, Bernstein
- ~ és a mobilitás
- ~ szerepe az eszmék terjesztésében
- az erős kötések ereje

Elias – civilizációelmélet

- a civilizáció folyamata az emberi viselkedés és érzület egészen meghatározott irányba történő megváltozása
- nem emberi ráció terméke és nem hosszú távú tervezés eredménye
- emberek interdependenciája kényszerítő rendet hoz létre, mely megszabja a történelmi változás menetét
- társ.-i funkciók differenciálódása → összefonódások száma nő
- önkontroll szerepe
- országút vs nagyvárosi utcák példája
- pszichés belső kényszerapparátus stabilitása – fizikai erőszakmonopólium létrejötte
- erőszakmonopólium létrejötte → békéssé váló társ.-i mezők (→ funkciómegosztás előrehaladott + az egyéneket kötő cselekvési láncolatok hosszabbak) → **szenvedélymentes önuralom**
- minél sűrűbb interdependenciákban él egy egyén, annál kockázatosabb egy-egy önkontrollvesztés
- a viselkedésben és az affektus-megnyilvánulásokban tapasztalható ingadozások nem tűnnek el, de mérséklődnek
- a mindennapok mentesebbé válnak az emberre sokszerűen rátörő fordulatoktól
- gazdasági kényszer (affektusokkal kevésbé telítettek, mérsékeltébbek, állandóbbak és nem lökészerűek)
- kényszer: távolabbi szempontokat szem előtt tartva fenntartani az önkontrollt
- két típus: passzív (nem ismeri fel saját szerepét), és az a valaki, aki „olyan helyzetet tölt be a társadalomban, olyan funkciója van, amelyen már úrrá is csak úgy tud lenni, hogy tartós erőfeszítéseket kell tennie a tágabb összefonódások hosszabb távú áttekintése érdekében, és viselkedését ezek értelmében kell állandóan szabályoznia”
- nyugati fejlődés sajátja: a fejlődés során egyre egyenletesebbé válik mindenki függése mindenkitől
- irányító rétegek → saját kizáró harcaik nyomása alatt kénytelenek egyre jobban tekintettel lenni a széles (alsóbb) rétegekre
- külső kényszerek belsővé válása (presztízsvesztés jó motiváció)
- nemesek udvarba költözése (gazdasági problémára adott nemgazdasági reakció: presztízselőny fenntartása, különbözőség igénye)
- ösztönök tompítása, megfontoltság, hosszú távú számítás, önuralom, affektusok szabályozása
- udvar = tőzsde hasonlat
- „embermegfigyelés” → ember a kapcsolataiban
- származástól függő racionalitás- és affektusséma
- Montmorency (düh – közvetlen engedelem az impulzusoknak) vs. Saint-Simon (észérvek, kipuhatolozás, óvatosság, fokozatosság a dauphin felé → internalizálja Saint-Simon gondolatait)
- udvari racionalitás (→ felvilágosodás) vs. városi-kereskedő rac.